

ERGENLERDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI SOSYAL ANKSİYETE VE MUTLULUK ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ (ARNAVUTKÖY ÖRNEĞİ)

Özet

Bu çalışmanın amacı ergenlerde internet bağımlılığı sosyal anksiyete ve mutluluk arasındaki ilişkileri incelemektir. Çalışmada internet bağımlılığı sosyal anksiyete ve mutluluk arasındaki ilişkilerin belirlenmesi, genel tarama modelinin bir alt türü olan ilişki tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Veriler 2023-2024 eğitim öğretim yılında Arnavutköy ilçesinde öğrenim gören 683'ü kız 487'si erkek toplam 1170 öğrenciden toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; İnternet bağımlılığı ile sosyal anksiyete arasında pozitif yönlü ($0.01 \leq r = ,314$) orta düzey anlamlı ilişki olduğu, internet bağımlılığı ile mutluluk arasında negatif yönlü ($0.01 \leq r = -,394$) orta düzey anlamlı ilişki olduğu, sosyal anksiyete ile mutluluk arasında negatif yönlü ($0.01 \leq r = -,350$) orta düzey anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca cinsiyete karşılaştırmalarında, kız öğrencilerin mutluluk ortalamalarının ve sosyal anksiyete ortalamalarının erkeklere göre anlamlı şekilde yüksek olduğu; internet bağımlılığı ortalamalarında ise erkeklerin kızlara göre ortalamalarının yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnternet bağımlılığı, sosyal anksiyete, ergen, mutluluk, ortaokul

GİRİŞ

İnternetin 1980'lerden itibaren tüm dünyada yayılması kültür, ticaret, teknoloji gibi alanlarda devrim niteliğinde etkiler oluştururken, günlük yaşam içerisindeki kullanıcı sayısı da her geçen gün artmıştır (Mishar, 2022). We Are Social 2023 raporuna göre Türkiye'de internet kullanım oranı % 83,4 olarak bulunurken, akıllı telefon üzerinden internete erişim oranı ise % 95,5 bulunmuştur. Ayrıca sosyal medya aktif kullanımı oranı ise % 73,1 olarak tespit edilmiştir. Dünya geneline baktığımızda aynı rapora göre aktif internet kullanıcısı oranının % 64,6 olduğu, akıllı telefon üzerinden internete erişim oranının % 68,3 olduğu ve aktif sosyal medya kullanıcısı oranının ise % 59,9 olduğu görülmüştür. Ülkemizde internet ve sosyal medya kullanımı oranı dünya ortalamasının üzerindedir (WAS, 2023). İnternet kullanımının ortaya çıktığı ilk günden itibaren artması ile bu alana olan bilimsel ilgiyi de artmıştır (Mishar, 2022). İnternet kullanımının yararları yanında yarattığı sorunların da ortaya çıkmasıyla bu alanda oluşan davranış sorunlarını ilk tanımlayan araştırmacılar Young ve Griffith olmuştur. Davranış sorunlarını tanımlamak için kompulsif internet kullanımı (Black & ark., 1999), sorunlu internet kullanımı (Davis & ark., 2002), patolojik internet kullanımı (Morahan, 2000), internet bağımlılığı kavramları kullanılmıştır (Bai & ark., 2001).

İnternet bağımlılığı, bireyin internet kullanımını kontrol edememesi ve interneti zarar verici şekilde kullanması ile karakterize edilen, günlük aktivitelerde sıkıntı ve bozulmaya yol açan davranış

bozukluğudur. Özellikle ergenlerde internet tabanlı ilişkilere olan güvenin arttığı dönemde tanımlanmasının daha zor olduğu bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Tonioni, 2013). Terminolojisi, sınıflandırması ve teşhisi konusunda fikir birliği olmayan ve tartışmalı bir konu olan internet bağımlılığında bireylerde sosyal, akademik ve iş alanlarında işlevsellikte bozulmaların kaçınılmaz olduğunu gösteren kanıtlar mevcuttur (Doğulas ve ark., 2008; Salicetia, 2015). İnternet bağımlılığı, bağımlılık yapan siber seks dahil, siber ilişki bağımlılığı, oyun ağına bağımlılık, bağımlılık yapan web veya bilgi aşırı yüklemesi ve bilgisayar bağımlılığı olarak çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir (Pezoa-Jares ve ark., 2012). İnternet bağımlılığı madde bağımlılıkları gibi bireylerin kişisel işlevselliklerini bütüncül olarak olumsuz etkileyen klinik bir görünümdür (Pejović-Milovančević ve ark., 2009). Ergenler arasında internet bağımlılığı dünya çapında endişe verici boyutta artarken bağımlılığın günlük aktivitelerde bozulmadan bireylerin fiziksel sağlıklarının bozulmasına kadar geniş bir alanda etkili olduğu gösterilmiştir (Krylov, 2023; Çakar & Eren, 2023). Ayrıca yapılan araştırmalarda internet bağımlısı olan bireylerin sosyal anksiyete, depresyon boyutlarında internet bağımlılığı bulunmayanlara göre anlamlı şekilde daha yüksek patoloji gösterdikleri belirlenmiştir (Geetha., 2023; Ko ve ark., 2009).

İnternet bağımlılığı ile bağlantılı olan sosyal anksiyete ergenlerde depresif belirtilerle ortaya çıkan, yaygın ve bireyleri zayıf düşüren bir durumdur (Urban ve ark., 2023). Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı (DSM) zaman içerisinde sosyal anksiyeteyi bilinen ve sayısal olarak geniş çapta etkiye sahip bir durum olarak tanımlamıştır (DSM, 2014). Sosyal kaygı yaşayan bireyler günlük yaşamla ilgili alanlarda tehdit edici buldukları fakat ilgisiz olan bilgileri göz ardı etmekte sorunlar yaşayabilirler (Yuan ve ark., 2021). Sosyal anksiyete yaşayan bireylerin akademik başarıları, kişilerarası ilişki becerilerini olumsuz etkilerken, düşünce yapılarında kendilerini rahatsız edici bilişsel çarpıklıklara neden olmaktadır (Zahratussyafiyah, 2021). Sosyal anksiyete sahibi bireyler günlük yaşamda aşırı şekilde diğerleri tarafından olumsuz değerlendirilme korkusuna sahiptir. Temel var olan duygu utanma, aşağılanma, sosyal etkileşimlerde reddedilme korkusu iken özellikle kamuya açık alanlardaki performanslarda ortaya çıkan bir bilişsel bozukluktur (Rose & Tadi, 2022). Sosyal anksiyete yaşam kalitesini bozarken diğer psikopatolojilerin artmasına da neden olmaktadır (Leichsenring & Leweke, 2017). Ergen öğrencilerle yapılan çalışmalarda internet bağımlılığı ve sosyal anksiyete birbirleri ile önemli ölçüde ilişkili bulunmuş, sosyal anksiyetenin internet bağımlılığını yüksek oranda etkilediği, sosyal anksiyetenin internet bağımlılığı semptomlarının bir göstergesi olduğu bulunmuştur (Zhao & ark., 2023; Nwifo ve ark., 2023; Çınar Özbay ve ark., 2022; Mishar ve ark., 2022; Lyvers ve ark., 2022; Küçükakal & Sahanç, 2022).

İnsanlar çevre uyaranlara karşı olumlu ya da olumsuz şekilde duygusal karşılıklıta bulunurlar. Keyifli deneyim yaşadığımız ve sonucunda olumlu duygu hissettiğimiz zaman bunun zihinsel ifadesine “mutluluk” denmektedir (Sundriyal & Kumar, 2014). Diğer bir tanıma göre mutluluk, kişinin hayatından memnuniyeti ya da olumsuz duygular ve durumlar üzerindeki olumlu bir denge halidir (Goldman, 2017). Mutluluk yaşamdaki ana hedef olarak görülmüş, yaşam doyumu ve öznel iyi oluş haliyle

ölçümlenebileceği belirtilmiştir (Veenhoven, 2011). Mutluluk ifadesi için sosyal, psikolojik ve fizyolojik olarak refahın birlikte olduğu durumu kullanılmış ve Antik Yunandan bu yana felsefi, politik, ekonomik ve sosyal alanlarda araştırmalara çokça konu olmuştur (Sundriyal & Kumar, 2014). Mutluluk sosyal anksiyete ile de yakından ilişkilidir. Temel insani duygulardan biri olan mutluluk evrensel bir kavram ve bireyin kişisel gelişiminin göstergesi olarak insan zekasının önemli bileşenidir (Blasco-Belled ve ark., 2020).

Çalışmalarda sosyal anksiyete ile mutluluk arasında negatif yönde orta dereceli ilişki olduğu (Unver & ark., 2022; Baltacı, 2022), sosyal anksiyetenin mutluluk üzerinde olumsuz etkisi olduğu (Son & Kim, 2020; Demir & Kutlu, 2016), yüksek sosyal kaygısı olan bireylerin yüz ifadelerini tanıma görevi verilen bireylerin, yüz ifadelerinden mutluluğa karşı tepki vermedikleri (aan het Rot ve ark., 2022), sosyal anksiyetesi olan bireylerin diğer bireylere göre mutluluğu kendi ana dillerinde tarif etmekte sorun yaşadıkları görülmüştür (Bodner ve ark., 2012). Diğer yandan sosyal kaygının gün içerisinde olumlu duygular hissetmek için harcanan zamanın azalmasına bunun yerine saldırgan ve olumsuz duygular hissetmede daha fazla zaman harcanmasına neden olduğu tespit edilmiştir (Kashdan & Collins, 2010). Bir çok negatif psikolojik ve davranışsal durumla bağlantılı olan internet bağımlılığı (Tonioni, 2013; Salicetia, 2015; Beard, 2005) mutluluk ile de bağlantılı bulunmuştur (Sapmaz & Totan, 2018; Rastegarian ve ark., 2022; Mognaziadeh ve ark., 2018). Ergenlerle yapılan çalışmada mutluluk ile internet bağımlılığı arasında negatif yönde güçlü ilişki olduğu belirtilmiştir (Evli & Şimşek, 2022). Normal düzeyde internet kullanan bireyler, hafif düzeyde bağımlılık gösteren bireyler ve güçlü internet bağımlılığına sahip bireylerin karşılaştırmalı olarak araştırıldığı çalışmada, normal kullanıcılar ve hafif derecede internet bağımlılığı olanlar, internet bağımlılığı yüksek olanlara göre daha mutlu ve sosyal yakınlıklarının daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Bireylerin olumlu yönde duygusal ihtiyaçları olması halinde de internet bağımlılığı geliştirebilecekleri belirtilmiştir (Rastgar ve ark., 2015).

Bireylerin yaşamlarında fiziksel, duygusal, cinsel gelişim ve değişimlerin hızlı yaşandığı ergenlik dönemi toplumsal etkinin birey için çok önem taşıdığı dönemdir (Parlaz ve ark., 2012). Ergenlerin mutlulukları çevresel değişkenlerden çok bireysel değişkenlerine göre farklılaşmaktadır (Çankaya & Meydan, 2018). Kendilerini mutlu hisseden bireyler değişimlere daha iyi ayak uydurabilirken (Alisinanoğlu, 2002), mutluluk düzeyi artan bireylerin internet bağımlılığı azalmakta (Totan ve ark., 2019), sosyal anksiyeteleri yüksek düzeyde olan bireylerin ise mutluluk düzeyleri azalmakta (Tuncer, 2017) ve internet bağımlılıkları artmaktadır (Nwifo ve ark., 2023). Ergenlerin gelişimlerinin sağlıklı seyretmesi kimlik oluşumu açısından önemli görülmektedir (Koç, 2004). Bu doğrultuda bu çalışmanın ana problemi; ergenlerde internet bağımlılığı, sosyal anksiyete ve mutluluk ilişkisinin ortaya konarak, ilişkinin yönü ve düzeyini belirlemektir. Bu kavramların farklı değişkenlerle incelendiği çalışmalar olmakla birlikte ulaşılan çalışmalarda ergenler üzerinde üç kavramın bir arada bulunduğu araştırmaya rastlanmamıştır. Ana problem çerçevesinde şu sorulara cevap aranmaktadır:

1. Ergenlerde internet bağımlılığı ile mutluluk arasında ilişkinin yönü ve düzeyi nedir?
2. Ergenlerde internet bağımlılığı ile sosyal anksiyete arasında ilişkinin yönü ve düzeyi nedir?

3. Ergenlerde sosyal anksiyete ile mutluluk arasında ilişkinin yönü ve düzeyi nedir?
4. Ergenlerin internet bağımlılığı ile mutluluk ve sosyal anksiyete düzeyleri cinsiyet, sosyoekonomik düzey, akademik başarı, anne-baba eğitim düzeyi, ebeveyn çocuk ilişkisi, sosyal ilişkiler, günlük internet kullanım süresine göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin nasıl analiz edildiği konusunda bilgilere yer verilecektir.

Araştırma Modeli

Nicel araştırma paradigmasına sahip bu çalışmada, ergenlerde internet bağımlılığı, sosyal anksiyete ve mutluluk arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırma, genel tarama modelinin bir alt türü olan ilişkisel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evrenin tamamı ya da evrenden alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde, evren hakkında genel bir yargıya ulaşmak amacıyla yapılan tarama araştırmalarıdır. Genel tarama modelleri tekil ya da ilişkisel taramalar yapmaya imkân verir (Karasar, 2015). İlişkisel tarama modelleri, iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasındaki değişimin birlikte var olup olmadığını veya bu değişimin derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2015). Örneklem grubundan toplanan veriler SPSS Statistics23 programı ile analiz edilmiş olup, tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem T testi, One-Way ANOVA, Pearson Korelasyon, Post Hoc (Scheffe) yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırma grubu Arnavutköy ilçesinde ortaokul 6, 7 ve 8. sınıfta 2023-2024 eğitim öğretim yılında öğrenimine devam eden 683'ü kız 487'si erkek toplam 1170 öğrenciden oluşmaktadır (Tablo-1).

Katılımcı Cinsiyeti

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Valid Kadın	683	58,4	58,4	58,4
Erkek	487	41,6	41,6	100,0
Total	1170	100,0	100,0	

Tablo-1

Sınıf Düzeyi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Valid 6.sınıf	313	26,8	26,8	26,8
7.sınıf	599	51,2	51,2	77,9
8.sınıf	258	22,1	22,1	100,0
Total	1170	100,0	100,0	

Tablo-2

Tablo-2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin 313’ü (%26,8) 6. sınıf, 599’u (%51,2) 7. sınıf, 258’i (%22,1) 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Akademik Başarı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Valid Düşük	94	8,0	8,0	8,0
Orta	755	64,5	64,5	72,6
Yüksek	321	27,4	27,4	100,0
Total	1170	100,0	100,0	

Tablo-3

Tablo-3’te görüldüğü gibi öğrencilerin 94’ü (%8) düşük başarı düzeyine sahip, 755’i (%64,5) orta düzey başarıya sahip, 321 (%27,4) yüksek başarı düzeyine sahiptir.

Gelir

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Valid Düşük	226	19,3	19,3	19,3
Orta	834	71,3	71,3	90,6
Yüksek	110	9,4	9,4	100,0
Total	1170	100,0	100,0	

Tablo-4

Tablo-4'te görüldüğü gibi öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi, 226'sı (%19,3) düşük, 834'ü (71,3) orta, 110'u (%9,4) yüksek olarak görülmüştür.

Anne Eğitim Düzeyi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Valid Okuryazar Değil	110	9,4	9,4	9,4
Okuryazar	50	4,3	4,3	13,7
İlkokul	431	36,8	36,8	50,5
Ortaokul	308	26,3	26,3	76,8
Lise	198	16,9	16,9	93,8
Üniversite	73	6,2	6,2	100,0
Total	1170	100,0	100,0	

Tablo-5

Tablo-5'te anne eğitim düzeyleri, 110'u (%9,4) okuryazar değil, 50'si (%4,3) okuryazar, 431'i (%36,8) ilkokul, 308'i (%26,3) ortaokul, 198'i (%16,9) lise ve 73'ü (%6,2) üniversite mezunu şeklinde görülmektedir.

Baba Eğitim Düzeyi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Valid Okuryazar Değil	45	3,8	3,8	3,8
Okuryazar	37	3,2	3,2	7,0
İlkokul	380	32,5	32,5	39,5
Ortaokul	339	29,0	29,0	68,5
Lise	258	22,1	22,1	90,5
Üniversite	111	9,5	9,5	100,0
Total	1170	100,0	100,0	

Tablo-6

Tablo-6'da baba eğitim düzeyleri, 45'i (%3,8) okuryazar değil, 37'si (%3,2) okuryazar, 380'i (%32,5) ilkokul, 339'u (%29) ortaokul, 258'i (%22,1) lise ve 111'i (%9,5) üniversite mezunu şeklinde görülmektedir.

Günlük Ortalama İnternet Kullanım Süresi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Valid 0-1 saat	324	27,7	27,7	27,7
1-3 saat	484	41,4	41,4	69,1
3-6 saat	214	18,3	18,3	87,4
6-8 saat	73	6,2	6,2	93,6
8 saatten fazla	75	6,4	6,4	100,0
Total	1170	100,0	100,0	

Tablo-7

Tablo-7'de günlük ortalama internet kullanım sürelerinde 1 saatten az kullananların sayısı 324 (%27,7), 1-3 saat kullananların sayısı 484 (%41,4), 3-6 saat kullananların sayısı 214 (%18,3), 6-8 saat kullananların sayısı 73 (%6,2), 8 saatten fazla kullananların sayısı 75 (%6,4) olarak görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan formda cinsiyet, maddi gelir, sınıf düzeyi, akademik başarı düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi; anne, baba ve kardeşlerle ilişki düzeyi, günlük ortalama internet kullanım süresi, internete bağlanma aracı, katılımcının kendisini bağımlı olarak tanımlayıp tanımlamadığı bilgileri bulunmaktadır.

Okul Çocuklarının Mutluluk Envanteri (OCME): Çocukların mutluluk düzeylerini ve mutlulukları üzerinde etkili olan değişkenleri tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. 15 olumlu 15 olumsuz maddeden oluşan ölçek, 8 ile 15 yaş arasındaki bireylere uygulanabilmektedir. Likert tipi 4'lü derecelendirmeye dayalı ölçekte 1 en düşük 4 en yüksek madde puanıdır. 4 puan yüksek mutluluk düzeyini göstermektedir. Ölçekten en düşük 30 puan, en yüksek 120 puan alınabilmektedir. Geçerlik güvenirlik çalışması Ivens (2007) tarafından yapılmıştır. Türkçe'ye uyarlaması Telef (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Young İnternet bağımlılığı Testi Kısa Formu: Young tarafından geliştirilmiş, Pawlikowski ve arkadaşları tarafından kısa forma dönüştürülmüştür. Türkçe'ye uyarlaması Kutlu ve arkadaşları (2016)

tarafından yapılmıştır. 5'li likert tipi ölçek (1=Hiçbir zaman, 5=Çok sık) 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan puan yükseldikçe internet bağımlılığı düzeyinin arttığını göstermektedir.

Çocuklar İçin Sosyal Anksiyete Ölçeği: Ölçek 5'li likert tipi (1=Hiçbir zaman, 5=Daima) şeklinde hazırlanmış, 18 maddeden oluşan öz bildirim ölçeğidir. La Greca ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Demir ve arkadaşları (2000) tarafından yapılmıştır. En düşük 18 puan, en yüksek 90 puan alınabilecek ölçekte puanlar yükseldikçe anksiyete düzeyinin yükseldiği belirtilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach alfa yöntemine göre 0.81 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test korelasyonu yüksektir ($r=0.81$).

BULGULAR

Bu çalışmada ergenlerde internet bağımlılığı sosyal anksiyete ve mutluluk arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Verilerin analizi SPSS Statistics23 programı ile yapılmış olup, tanımlayıcı istatistikler, değişkenler arasındaki ortalamaları karşılaştırmak için bağımsız örneklem T testi, One-Way ANOVA, Post Hoc (Scheffe); değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Momentler Çarpımı korelasyon yöntemleri kullanılmıştır.

1. İnternet bağımlılığı ortalamalarında erkek öğrencilerle kız öğrenciler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Erkek öğrencilerin bağımlılık ortalamalarının kız öğrencilerin bağımlılık ortalamalarına göre yüksek olduğu görülmüştür (Tablo-8).

Independent Samples Test (Tablo-8)

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Bağımlılık Ortalama	Equal variances assumed	7,274	,007	-2,087	1168	,037	-,08945	,04286	-,17355	-,00536
	Equal variances not assumed			-2,125	1108,065	,034	-,08945	,04210	-,17205	-,00686

2. Sosyal anksiyete düzeylerinde erkek öğrencilerle kız öğrenciler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Kız öğrencilerin sosyal anksiyete ortalamalarının erkek öğrencilere göre yüksek olduğu görülmüştür (Tablo-9).

Independent Samples Test (Tablo-9)

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Sosyal Anksiyete	Equal variances assumed	5,098	,024	1,692	1168	,091	,07577	,04479	-,01211	,16365
	Equal variances not assumed			1,719	1102,665	,086	,07577	,04407	-,01071	,16224

3. Okul çocukları mutluluk envanterinden alınan puanlara bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden anlamlı farklılık gösterdiği, alınan puanların ortalamasının kız öğrenciler lehine yüksek olduğu görülmüştür (Tablo-10).

Independent Samples Test (Tablo-10)

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Mutluluk	Equal variances assumed	4,544	,033	1,338	1168	,181	,04076	,03045	-,01899	,10051
	Equal variances not assumed			1,352	1082,540	,177	,04076	,03015	-,01840	,09992

4. İnternet bağımlılık ortalamaları sınıf düzeyine göre karşılaştırıldığında 6. Sınıflarla 7 ve 8. Sınıflar arasında ayrı ayrı anlamlı farklılık olduğu, 7. Sınıflarla 8. Sınıflar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür (Tablo-11-12-13).

Test of Homogeneity of Variances

İnternet Bağımlılığı (Tablo-11)

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,212	2	1167	,809

ANOVA

İnternet Bağımlılığı (Tablo-12)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	6,721	2	3,360	6,476	,002
Within Groups	605,537	1167	,519		
Total	612,258	1169			

Multiple Comparisons

Dependent Variable: İnternet Bağımlılığı (Tablo-13)

(I)	(J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
6. sınıf	7. sınıf	-,15464*	,05024	,009	-,2778	-,0315
	8. sınıf	-,19630*	,06057	,005	-,3448	-,0478
7. sınıf	6. sınıf	,15464*	,05024	,009	,0315	,2778
	8. sınıf	-,04165	,05364	,740	-,1731	,0898
8. sınıf	6. sınıf	,19630*	,06057	,005	,0478	,3448
	7. sınıf	,04165	,05364	,740	-,0898	,1731

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

5. Sosyal anksiyete ortalamalarının sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür (Tablo-14-15-16).

Test of Homogeneity of Variances

Sosyal Anksiyete(Tablo-14)

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,355	2	1167	,701

ANOVA

Sosyal Anksiyete (Tablo-15)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	,914	2	,457	,799	,450
Within Groups	666,912	1167	,571		
Total	667,826	1169			

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Sosyal Anksiyete (Tablo-16)

(I) SMEAN(Sınıf Düzeyi)	(J) SMEAN(Sınıf Düzeyi)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
6. sınıf	7. sınıf	-,00978	,05272	,983	-,1390	,1194
	8. sınıf	,06025	,06357	,638	-,0955	,2160
7. sınıf	6. sınıf	,00978	,05272	,983	-,1194	,1390
	8. sınıf	,07003	,05629	,462	-,0679	,2080
8. sınıf	6. sınıf	-,06025	,06357	,638	-,2160	,0955
	7. sınıf	-,07003	,05629	,462	-,2080	,0679

6. Mutluluk ortalamaları sınıf düzeyine göre karşılaştırıldığında 6. sınıflarla 7 ve 8. sınıflar arasında ayrı ayrı anlamlı farklılık olduğu, 7. sınıflarla 8. sınıflar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür (Tablo-17-18-19).

Test of Homogeneity of Variances

Mutluluk (Tablo-17)

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,316	2	1167	,729

ANOVA

Mutluluk (Tablo-18)

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	4,825	2	2,412	9,273	,000
Within Groups	303,599	1167	,260		
Total	308,423	1169			

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Mutluluk (Tablo-19)

(I) SMEAN(Sınıf Düzeyi)	(J) SMEAN(Sınıf Düzeyi)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
6. sınıf	7. sınıf	,12790*	,03557	,002	,0407	,2151
	8. sınıf	,16926*	,04289	,000	,0641	,2744
7. sınıf	6. sınıf	-,12790*	,03557	,002	-,2151	-,0407
	8. sınıf	,04136	,03798	,553	-,0517	,1345
8. sınıf	6. sınıf	-,16926*	,04289	,000	-,2744	-,0641
	7. sınıf	-,04136	,03798	,553	-,1345	,0517

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

7. İnternet bağımlılığı, sosyal anksiyete, mutluluk düzeylerinin ekonomik gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür (Tablo-20-21-22).

Test of Homogeneity of Variances (Tablo-20)

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Mutluluk	,194	2	1167	,824
İnternet Bağımlılığı	,068	2	1167	,935
Sosyal Anksiyete	3,043	2	1167	,048

ANOVA (Tablo-21)

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Mutluluk	Between Groups	,334	2	,167	,633	,531
	Within Groups	308,089	1167	,264		
	Total	308,423	1169			
İnternet Bağımlılığı	Between Groups	2,421	2	1,210	2,316	,099
	Within Groups	609,837	1167	,523		
	Total	612,258	1169			
Sosyal Anksiyete	Between Groups	,958	2	,479	,839	,433
	Within Groups	666,867	1167	,571		
	Total	667,826	1169			

Multiple Comparisons (Tablo-22)

Scheffe

Dependent Variable	(I) SMEAN(Gelir)	(J) SMEAN(Gelir)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Mutluluk	Düşük	Orta	-,00757	,03853	,981	-,1020	,0869
		Yüksek	,05109	,05973	,694	-,0953	,1975
	Orta	Düşük	,00757	,03853	,981	-,0869	,1020
		Yüksek	,05865	,05212	,531	-,0691	,1864
	Yüksek	Düşük	-,05109	,05973	,694	-,1975	,0953
		Orta	-,05865	,05212	,531	-,1864	,0691
İnternet Bağımlılığı	Düşük	Orta	,01472	,05421	,964	-,1181	,1476
		Yüksek	-,14303	,08404	,235	-,3490	,0629
	Orta	Düşük	-,01472	,05421	,964	-,1476	,1181
		Yüksek	-,15776	,07333	,099	-,3375	,0220
	Yüksek	Düşük	,14303	,08404	,235	-,0629	,3490
		Orta	,15776	,07333	,099	-,0220	,3375
Sosyal Anksiyete	Düşük	Orta	-,00305	,05669	,999	-,1420	,1359
		Yüksek	,09558	,08788	,554	-,1198	,3110
	Orta	Düşük	,00305	,05669	,999	-,1359	,1420
		Yüksek	,09863	,07668	,438	-,0893	,2866
	Yüksek	Düşük	-,09558	,08788	,554	-,3110	,1198
		Orta	-,09863	,07668	,438	-,2866	,0893

8. İnternet bağımlılığının akademik düzeye göre değişip değişmediğinin analizine bakıldığında düşük akademik düzeyle yüksek akademik düzeye sahip öğrenciler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Orta akademik düzeyle yüksek ya da düşük akademik düzey arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Sosyal anksiyete düzeyinin akademik düzeye göre değişip değişmediğinin analizine bakıldığında tüm düzeyler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Mutluluk envanteri ortalama puanları açısından akademik düzeyi düşük ve yüksek olan öğrenciler arasında ve akademik

düzeyi orta ve yüksek olan öğrenciler anlamlı farklılık bulunurken akademik düzeyi düşük ve orta olanlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Tablo-23-24-25).

Test of Homogeneity of Variances (Tablo-23)

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Mutluluk	2,728	2	1167	,066
İnternet Bağımlılığı	3,720	2	1167	,025
Sosyal Anksiyete	,611	2	1167	,543

ANOVA (Tablo-24)

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Mutluluk	Between Groups	4,945	2	2,473	9,508	,000
	Within Groups	303,478	1167	,260		
	Total	308,423	1169			
İnternet Bağımlılığı	Between Groups	6,077	2	3,038	5,850	,003
	Within Groups	606,181	1167	,519		
	Total	612,258	1169			
Sosyal Anksiyete	Between Groups	2,311	2	1,155	2,026	,132
	Within Groups	665,515	1167	,570		
	Total	667,826	1169			

Multiple Comparisons (Tablo-25)

Scheffe

Dependent Variable	(I)	(J)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Mutluluk	Düşük	Orta	-,06976*	,05578	,458	-,2065	,0669
		Yüksek	-,20162*	,05980	,003	-,3482	-,0550
	Orta	Düşük	,06976	,05578	,458	-,0669	,2065
		Yüksek	-,13186*	,03398	,001	-,2151	-,0486
	Yüksek	Düşük	,20162*	,05980	,003	,0550	,3482
		Orta	,13186*	,03398	,001	,0486	,2151
İnternet Bağımlılığı	Düşük	Orta	,18039	,07883	,073	-,0128	,3736
		Yüksek	,28046*	,08452	,004	,0733	,4876
	Orta	Düşük	-,18039	,07883	,073	-,3736	,0128
		Yüksek	,10007	,04802	,114	-,0176	,2178
	Yüksek	Düşük	-,28046*	,08452	,004	-,4876	-,0733
		Orta	-,10007	,04802	,114	-,2178	,0176
Sosyal Anksiyete	Düşük	Orta	,00984	,08260	,993	-,1926	,2123
		Yüksek	,10818	,08856	,474	-,1089	,3252
	Orta	Düşük	-,00984	,08260	,993	-,2123	,1926
		Yüksek	,09834	,05032	,149	-,0250	,2217
	Yüksek	Düşük	-,10818	,08856	,474	-,3252	,1089
		Orta	-,09834	,05032	,149	-,2217	,0250

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

9. İnternet bağımlılığı, sosyal anksiyete, mutluluk düzeylerinin annenin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür (Tablo-26-27).

Test of Homogeneity of Variances (Tablo-26)

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Mutluluk	,509	5	1164	,769
İnternet Bağımlılığı	1,270	5	1164	,275
Sosyal Anksiyete	1,302	5	1164	,260

ANOVA (Tablo-27)

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Mutluluk	Between Groups	,716	5	,143	,542	,745
	Within Groups	307,707	1164	,264		
	Total	308,423	1169			
İnternet Bağımlılığı	Between Groups	4,777	5	,955	1,831	,104
	Within Groups	607,481	1164	,522		
	Total	612,258	1169			
Sosyal Anksiyete	Between Groups	4,885	5	,977	1,715	,128
	Within Groups	662,941	1164	,570		
	Total	667,826	1169			

10. Öğrencilerin internet bağımlılığı ortalamaları babalarının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermezken, sosyal anksiyete ve mutluluk ortalamaları baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir (Tablo-28-29).

Test of Homogeneity of Variances (Tablo-28)

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
İnternet Bağımlılığı	,679	5	1164	,640
Sosyal Anksiyete	,554	5	1164	,735
Mutluluk	1,029	5	1164	,399

ANOVA (Tablo-29)

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
İnternet Bağımlılığı	Between Groups	,530	5	,106	,202	,962
	Within Groups	611,728	1164	,526		
	Total	612,258	1169			
Sosyal Anksiyete	Between Groups	6,979	5	1,396	2,459	,032
	Within Groups	660,847	1164	,568		
	Total	667,826	1169			
Mutluluk	Between Groups	3,816	5	,763	2,916	,013
	Within Groups	304,607	1164	,262		
	Total	308,423	1169			

11. İnternet bağımlılığı, sosyal anksiyete, mutluluk ortalamalarının anne ile ilişki durumu karşılaştırmasında iyi düzeyde ilişki varlığı ile orta düzeyde ilişki varlığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Tablo-30-31-32).

Test of Homogeneity of Variances (Tablo-30)

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
İnternet Bağımlılığı	3,332	3	1166	,019
Sosyal Anksiyete	3,513	3	1166	,015
Mutluluk	1,220	3	1166	,301

ANOVA (Tablo-31)

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
İnternet Bağımlılığı	Between Groups	17,276	3	5,759	11,285	,000
	Within Groups	594,982	1166	,510		
	Total	612,258	1169			
Sosyal Anksiyete	Between Groups	16,204	3	5,401	9,665	,000
	Within Groups	651,622	1166	,559		
	Total	667,826	1169			
Mutluluk	Between Groups	13,076	3	4,359	17,208	,000
	Within Groups	295,347	1166	,253		
	Total	308,423	1169			

Multiple Comparisons (Tablo-32)

Scheffe

Dependent Variable	(I) SMEAN(Annelilelişki)	(J) SMEAN(Annelilelişki)	Mean			95% Confidence Interval	
			Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	Lower Bound	Upper Bound
İnternet Bağımlılığı	Kötü	İdare eder	,32209	,30520	,774	-,5323	1,1765
		İyi	,78508	,29243	,066	-,0336	1,6038
		İlişki yok	,47817	,34856	,597	-,4976	1,4540
	İdare eder	Kötü	-,32209	,30520	,774	-1,1765	,5323
		İyi	,46299*	,09257	,000	,2038	,7221
		İlişki yok	,15608	,21106	,908	-,4348	,7470
	İyi	Kötü	-,78508	,29243	,066	-1,6038	,0336
		İdare eder	-,46299*	,09257	,000	-,7221	-,2038
		İlişki yok	-,30691	,19214	,466	-,8448	,2310
	İlişki yok	Kötü	-,47817	,34856	,597	-1,4540	,4976
		İdare eder	-,15608	,21106	,908	-,7470	,4348
		İyi	,30691	,19214	,466	-,2310	,8448
Sosyal Anksiyete	Kötü	İdare eder	-,42577	,31939	,620	-1,3199	,4684
		İyi	,08168	,30603	,995	-,7751	,9384
		İlişki yok	-,19468	,36477	,963	-1,2159	,8265
	İdare eder	Kötü	,42577	,31939	,620	-,4684	1,3199
		İyi	,50745*	,09688	,000	,2362	,7787
		İlişki yok	,23109	,22088	,778	-,3873	,8495
	İyi	Kötü	-,08168	,30603	,995	-,9384	,7751
		İdare eder	-,50745*	,09688	,000	-,7787	-,2362
		İlişki yok	-,27636	,20108	,596	-,8393	,2866
	İlişki yok	Kötü	,19468	,36477	,963	-,8265	1,2159
		İdare eder	-,23109	,22088	,778	-,8495	,3873
		İyi	,27636	,20108	,596	-,2866	,8393
Mutluluk	Kötü	İdare eder	-,24799	,21503	,722	-,8500	,3540
		İyi	-,65677*	,20603	,018	-1,2336	-,0800
		İlişki yok	-,40238	,24558	,443	-1,0899	,2851
	İdare eder	Kötü	,24799	,21503	,722	-,3540	,8500
		İyi	-,40878*	,06522	,000	-,5914	-,2262
		İlişki yok	-,15439	,14871	,782	-,5707	,2619
	İyi	Kötü	,65677*	,20603	,018	,0800	1,2336
		İdare eder	,40878*	,06522	,000	,2262	,5914
		İlişki yok	,25439	,13537	,317	-,1246	,6334
	İlişki yok	Kötü	,40238	,24558	,443	-,2851	1,0899
		İdare eder	,15439	,14871	,782	-,2619	,5707
		İyi	-,25439	,13537	,317	-,6334	,1246

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

12. İnternet bağımlılığı, sosyal anksiyete ortalamalarının baba ile ilişki durumuna göre karşılaştırmasında iyi düzeyde ilişki varlığı ile orta düzeyde ilişki varlığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Mutluluk ortalamasının baba ile ilişki durumuna göre farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında kötü düzeyle iyi düzey ilişki arasında ve orta düzey ile iyi düzey ilişki durumu arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Tablo-33-34-35).

Test of Homogeneity of Variances (Tablo-33)

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
İnternet Bağımlılığı	5,924	3	1166	,001
Sosyal Anksiyete	5,718	3	1166	,001
Mutluluk	2,468	3	1166	,061

ANOVA (Tablo-34)

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
İnternet Bağımlılığı	Between Groups	20,213	3	6,738	13,270	,000
	Within Groups	592,044	1166	,508		
	Total	612,258	1169			
Sosyal Anksiyete	Between Groups	16,748	3	5,583	9,998	,000
	Within Groups	651,078	1166	,558		
	Total	667,826	1169			
Mutluluk	Between Groups	17,510	3	5,837	23,394	,000
	Within Groups	290,913	1166	,249		
	Total	308,423	1169			

Multiple Comparisons (Tablo-35)

Scheffe

Dependent Variable	(I) SMEAN(Babalilelişki)	(J) SMEAN(Babalilelişki)	Mean			95% Confidence Interval	
			Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	Lower Bound	Upper Bound
İnternet Bağımlılığı	Kötü	İdare eder	-,05587	,16149	,989	-,5080	,3962
		İyi	,36869	,14422	,089	-,0351	,7724
		İlişki yok	-,06140	,21687	,994	-,6686	,5458
	İdare eder	Kötü	,05587	,16149	,989	-,3962	,5080
		İyi	,42457*	,07911	,000	,2031	,6461
		İlişki yok	-,00553	,18026	1,000	-,5102	,4991
	İyi	Kötü	-,36869	,14422	,089	-,7724	,0351
		İdare eder	-,42457*	,07911	,000	-,6461	-,2031
		İlişki yok	-,43010	,16496	,079	-,8919	,0317
	İlişki yok	Kötü	,06140	,21687	,994	-,5458	,6686
		İdare eder	,00553	,18026	1,000	-,4991	,5102
		İyi	,43010	,16496	,079	-,0317	,8919
Sosyal Anksiyete	Kötü	İdare eder	-,14652	,16935	,862	-,6206	,3276
		İyi	,28357	,15124	,319	-,1398	,7070
		İlişki yok	,13746	,22743	,947	-,4992	,7742
	İdare eder	Kötü	,14652	,16935	,862	-,3276	,6206
		İyi	,43009*	,08297	,000	,1978	,6624
		İlişki yok	,28399	,18903	,521	-,2452	,8132
	İyi	Kötü	-,28357	,15124	,319	-,7070	,1398
		İdare eder	-,43009*	,08297	,000	-,6624	-,1978
		İlişki yok	-,14610	,17299	,870	-,6304	,3382
	İlişki yok	Kötü	-,13746	,22743	,947	-,7742	,4992
		İdare eder	-,28399	,18903	,521	-,8132	,2452
		İyi	,14610	,17299	,870	-,3382	,6304
Mutluluk	Kötü	İdare eder	-,11385	,11320	,798	-,4308	,2031
		İyi	-,49173*	,10110	,000	-,7748	-,2087
		İlişki yok	-,25839	,15202	,409	-,6840	,1672
	İdare eder	Kötü	,11385	,11320	,798	-,2031	,4308
		İyi	-,37788*	,05546	,000	-,5331	-,2226
		İlişki yok	-,14454	,12636	,727	-,4983	,2092
	İyi	Kötü	,49173*	,10110	,000	,2087	,7748
		İdare eder	,37788*	,05546	,000	,2226	,5331
		İlişki yok	,23334	,11564	,254	-,0904	,5571
	İlişki yok	Kötü	,25839	,15202	,409	-,1672	,6840
		İdare eder	,14454	,12636	,727	-,2092	,4983
		İyi	-,23334	,11564	,254	-,5571	,0904

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

13. Kardeş ile olan ilişki durumu ve internet bağımlılığı ortalaması karşılaştırmasında ilişkinin “kötü” olması ile “iyi” olması ve “ilişki yok” olması arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. “idare eder” ile “iyi” olması arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. “iyi” ile “kötü” ve “idare eder” olması arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyal anksiyete ortalamasında kardeş ile ilişkinin “idare eder” ile “iyi” olması arasında

anlamli farklılık bulunmuştur. Mutluluk ortalamaları karşılaştırmasında “idare eder” ile “iyi” arasında ve “iyi” ile “kötü” arasında anlamli farklılık bulunmuştur (Tablo-36-37-38).

Test of Homogeneity of Variances (Tablo-36)

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
İnternet Bağımlılığı	3,194	3	1166	,023
Sosyal Anksiyete	1,602	3	1166	,187
Mutluluk	1,863	3	1166	,134

ANOVA (Tablo-37)

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
İnternet Bağımlılığı	Between Groups	28,118	3	9,373	18,708	,000
	Within Groups	584,140	1166	,501		
	Total	612,258	1169			
Sosyal Anksiyete	Between Groups	12,772	3	4,257	7,578	,000
	Within Groups	655,054	1166	,562		
	Total	667,826	1169			
Mutluluk	Between Groups	11,370	3	3,790	14,876	,000
	Within Groups	297,054	1166	,255		
	Total	308,423	1169			

Multiple Comparisons (Tablo-38)

Scheffe

Dependent Variable	(I) SMEAN(Kardeşliilişki)	(J) SMEAN(Kardeşliilişki)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
İnternet Bağımlılığı	Kötü	İdare eder	,37994*	,13422	,046	,0042	,7557
		İyi	,67003*	,12963	,000	,3071	1,0329
		İlişki yok	,49537*	,14740	,010	,0827	,9080
	İdare eder	Kötü	-,37994*	,13422	,046	-,7557	-,0042
		İyi	,29010*	,04999	,000	,1502	,4300
		İlişki yok	,11544	,08615	,616	-,1257	,3566
	İyi	Kötü	-,67003*	,12963	,000	-1,0329	-,3071
		İdare eder	-,29010*	,04999	,000	-,4300	-,1502
		İlişki yok	-,17466	,07880	,179	-,3953	,0459
	İlişki yok	Kötü	-,49537*	,14740	,010	-,9080	-,0827
		İdare eder	-,11544	,08615	,616	-,3566	,1257
		İyi	,17466	,07880	,179	-,0459	,3953
Sosyal Anksiyete	Kötü	İdare eder	,18036	,14214	,657	-,2176	,5783
		İyi	,39376*	,13727	,042	,0095	,7781
		İlişki yok	,37622	,15609	,122	-,0608	,8132
	İdare eder	Kötü	-,18036	,14214	,657	-,5783	,2176
		İyi	,21340*	,05293	,001	,0652	,3616
		İlişki yok	,19586	,09123	,203	-,0595	,4513
	İyi	Kötü	-,39376*	,13727	,042	-,7781	-,0095
		İdare eder	-,21340*	,05293	,001	-,3616	-,0652
		İlişki yok	-,01754	,08345	,998	-,2512	,2161
	İlişki yok	Kötü	-,37622	,15609	,122	-,8132	,0608
		İdare eder	-,19586	,09123	,203	-,4513	,0595
		İyi	,01754	,08345	,998	-,2161	,2512
Mutluluk	Kötü	İdare eder	-,13545	,09572	,572	-,4034	,1325
		İyi	-,34413*	,09244	,003	-,6029	-,0853
		İlişki yok	-,24777	,10511	,136	-,5420	,0465
	İdare eder	Kötü	,13545	,09572	,572	-,1325	,4034
		İyi	-,20869*	,03565	,000	-,3085	-,1089
		İlişki yok	-,11232	,06144	,342	-,2843	,0597
	İyi	Kötü	,34413*	,09244	,003	,0853	,6029
		İdare eder	,20869*	,03565	,000	,1089	,3085
		İlişki yok	,09637	,05619	,401	-,0610	,2537
	İlişki yok	Kötü	,24777	,10511	,136	-,0465	,5420
		İdare eder	,11232	,06144	,342	-,0597	,2843
		İyi	-,09637	,05619	,401	-,2537	,0610

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

14. İnternet bağımlılığı ortalaması ile sosyallik karşılaştırıldığında “oldukça sosyal biriyim” ile “az oranda sosyal biriyim” ve “sosyal biri değilim” arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Sosyal anksiyete ortalaması ile sosyallik karşılaştırıldığında “oldukça sosyal biriyim” ile “az oranda sosyal biriyim” ve “sosyal biri değilim” arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Mutluluk ortalaması ile sosyallik karşılaştırıldığında “oldukça sosyal biriyim” “sosyal biriyim” “az oranda sosyal biriyim” “sosyal biri değilim” ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür (Tablo-39-40-41).

Test of Homogeneity of Variances (Tablo-39)

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
İnternet Bağımlılığı	10,825	3	1166	,000
Sosyal Anksiyete	8,133	3	1166	,000
Mutluluk	3,909	3	1166	,009

ANOVA (Tablo-40)

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
İnternet Bağımlılığı	Between Groups	28,786	3	9,595	19,175	,000
	Within Groups	583,471	1166	,500		
	Total	612,258	1169			
Sosyal Anksiyete	Between Groups	46,929	3	15,643	29,376	,000
	Within Groups	620,897	1166	,533		
	Total	667,826	1169			
Mutluluk	Between Groups	34,476	3	11,492	48,914	,000
	Within Groups	273,947	1166	,235		
	Total	308,423	1169			

Multiple Comparisons (Tablo-41)

Scheffe

Dependent Variable	(I) SMEAN (Diğer Kişilerle İlişki)	(J) SMEAN (Diğer Kişilerle İlişki)	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
İnternet Bağımlılığı	Oldukça sosyal biriyim	Sosyal biriyim	-,03979	,05045	,891	-,1810	,1015
		Az oranda sosyal biriyim	-,30069*	,05861	,000	-,4648	-,1366
		Sosyal biri değilim	-,56444*	,09895	,000	-,8415	-,2874
	Sosyal biriyim	Oldukça sosyal biriyim	,03979	,05045	,891	-,1015	,1810
		Az oranda sosyal biriyim	-,26090*	,05295	,000	-,4091	-,1127
		Sosyal biri değilim	-,52465*	,09571	,000	-,7926	-,2567
	Az oranda sosyal biriyim	Oldukça sosyal biriyim	,30069*	,05861	,000	,1366	,4648
		Sosyal biriyim	,26090*	,05295	,000	,1127	,4091
		Sosyal biri değilim	-,26375	,10025	,075	-,5444	,0169
	Sosyal biri değilim	Oldukça sosyal biriyim	,56444*	,09895	,000	,2874	,8415
		Sosyal biriyim	,52465*	,09571	,000	,2567	,7926
		Az oranda sosyal biriyim	,26375	,10025	,075	-,0169	,5444
Sosyal Anksiyete	Oldukça sosyal biriyim	Sosyal biriyim	-,09144	,05204	,379	-,2371	,0543
		Az oranda sosyal biriyim	-,41593*	,06046	,000	-,5852	-,2467
		Sosyal biri değilim	-,71669*	,10208	,000	-1,0025	-,4309
	Sosyal biriyim	Oldukça sosyal biriyim	,09144	,05204	,379	-,0543	,2371
		Az oranda sosyal biriyim	-,32449*	,05462	,000	-,4774	-,1716
		Sosyal biri değilim	-,62525*	,09873	,000	-,9017	-,3488
	Az oranda sosyal biriyim	Oldukça sosyal biriyim	,41593*	,06046	,000	,2467	,5852
		Sosyal biriyim	,32449*	,05462	,000	,1716	,4774
		Sosyal biri değilim	-,30076*	,10341	,038	-,5903	-,0112
	Sosyal biri değilim	Oldukça sosyal biriyim	,71669*	,10208	,000	,4309	1,0025
		Sosyal biriyim	,62525*	,09873	,000	,3488	,9017
		Az oranda sosyal biriyim	,30076*	,10341	,038	,0112	,5903
Mutluluk	Oldukça sosyal biriyim	Sosyal biriyim	,09341	,03457	,063	-,0034	,1902
		Az oranda sosyal biriyim	,31127*	,04016	,000	,1988	,4237
		Sosyal biri değilim	,70317*	,06780	,000	,5133	,8930
	Sosyal biriyim	Oldukça sosyal biriyim	-,09341	,03457	,063	-,1902	,0034
		Az oranda sosyal biriyim	,21786*	,03628	,000	,1163	,3194
		Sosyal biri değilim	,60977*	,06558	,000	,4262	,7934
	Az oranda sosyal biriyim	Oldukça sosyal biriyim	-,31127*	,04016	,000	-,4237	-,1988
		Sosyal biriyim	-,21786*	,03628	,000	-,3194	-,1163
		Sosyal biri değilim	,39191*	,06869	,000	,1996	,5842
	Sosyal biri değilim	Oldukça sosyal biriyim	-,70317*	,06780	,000	-,8930	-,5133
		Sosyal biriyim	-,60977*	,06558	,000	-,7934	-,4262
		Az oranda sosyal biriyim	-,39191*	,06869	,000	-,5842	-,1996

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

15. Kendinin internet bağımlısı olduğunu düşünme ile internet bağımlılığı ortalaması arasında bağımlı olduğunu düşünenlerle bağımlı olduğunu düşünmeyenler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bağımlı olduğunu düşünenlerin internet bağımlılığı ortalamaları daha yüksektir. Kendinin internet bağımlısı olduğunu düşünme ile sosyal anksiyete arasındaki ilişkide kendinin bağımlı olduğunu düşünenlerle düşünmeyenler arasında anlamlı fark bulunmuş, bağımlı olduğunu düşünenlerin sosyal anksiyete ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Mutluluk ortalamaları ile kendinin bağımlı olup olmadığını düşünmenin karşılaştırıldığı durumda bağımlı olduğunu düşünenlerin bağımlı olmadığını düşünenlere göre mutluluk ortalamalarının anlamlı şekilde düşük olduğu görülmüştür (Tablo-42-43).

Group Statistics (Tablo-42)

	Bağımlı-Bağımlı Değil	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
İnternet Bağımlılığı	Evet	337	2,9011	,70908	,03863
	Hayır	831	2,1180	,59585	,02067
Sosyal Anksiyete	Evet	337	2,5634	,78581	,04281
	Hayır	831	2,3062	,73167	,02538
Mutluluk	Evet	337	2,8534	,52632	,02867
	Hayır	831	3,1233	,48773	,01692

Independent Samples Test (Tablo-43)

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
İnternet Bağımlılığı	Equal variances assumed	14,079	,000	19,230	1166	,000	,78310	,04072	,70320	,86300
	Equal variances not assumed			17,875	538,121	,000	,78310	,04381	,69705	,86916
Sosyal Anksiyete	Equal variances assumed	3,162	,076	5,327	1166	,000	,25723	,04829	,16249	,35196
	Equal variances not assumed			5,169	584,540	,000	,25723	,04977	,15949	,35497
Mutluluk	Equal variances assumed	3,325	,068	-8,372	1166	,000	-,26989	,03224	-,33314	-,20664
	Equal variances not assumed			-8,107	582,186	,000	-,26989	,03329	-,33528	-,20451

16. İnternet bağımlılığı ile sosyal anksiyete arasındaki ilişkiye baktığımızda pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. İnternet bağımlılığı ile mutluluk arasındaki ilişkiye baktığımızda negatif yönlü anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Sosyal anksiyete ile mutluluk arasındaki ilişkiye baktığımızda negatif yönlü anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur (Tablo-44-45).

Descriptive Statistics (Tablo-44)

	Mean	Std. Deviation	N
İnternet Bağımlılığı	2,3448	,72370	1170
Sosyal Anksiyete	2,3807	,75583	1170
Mutluluk	3,0450	,51365	1170

Correlations (Tablo-45)

		İnternet Bağımlılığı	Sosyal Anksiyete	Mutluluk
İnternet Bağımlılığı	Pearson Correlation	1	,314**	-,394**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000
	N	1170	1170	1170
Sosyal Anksiyete	Pearson Correlation	,314**	1	-,350**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000
	N	1170	1170	1170
Mutluluk	Pearson Correlation	-,394**	-,350**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	
	N	1170	1170	1170

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

TARTIŞMA

Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlara göre ergenlerde internet bağımlılığı ile sosyal anksiyete arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. İlişki düzeyine bakıldığında orta düzeyde ilişki görülmüştür. Ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada yaptığımız çalışmanın sonucunu destekler özellikle internet bağımlılığı ile sosyal anksiyete arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir (Karaca ve ark., 2016). Yine benzer bulguya sahip araştırmada pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur (Huan ve ark., 2014). 8-12 yaş çocuklar üzerinde yapılan araştırma sonucuna göre, bilgisayar oyun bağımlılığı ile sosyal anksiyete arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunduğu ve sosyal anksiyetenin oyun bağımlılığını % 24,1 düzeyinde anlamlı şekilde yordadığı belirtilmiştir (Taş & Güneş, 2019). Diğer araştırmalara bakıldığında problemlerli internet kullanımı olan kişilerde sosyal fobi ve durumluk anksiyete ortalamalarının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu (Cole & Hooley, 2013), üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırma sonucuna göre anksiyete belirtileri ile internet bağımlılığının ilişkili olduğu (Dalbudak ve ark., 2014), yaygın internet kullanıcısı olan bireylerin sosyal gelişimlerinin düşük düzeyde olduğu, sosyal anksiyetelerinin daha yüksek olduğu (Harman ve ark., 2005) bulunmuştur. Sosyal anksiyete düzeyi yüksek olan bireyler anksiyete seviyelerini düşürmek için tehlikenin az olduğu çevrimiçi platformları kullanmakta ve bu yolla kısa süreli olarak kendilerini daha iyi hissetmekte fakat uzun vadeli sonuçlarda bireylerin yüz yüze iletişim becerileri hasara uğramaktadır (Caplan, 2006). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmanın sonucuna göre sosyal anksiyete ile

sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasında pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır. Aynı zamanda sosyal medya bağımlılığı sosyal anksiyeteyi anlamlı şekilde yordamaktadır (Baltacı, 2019). Problemlerli internet kullanımı için risk faktörlerinin sosyal arkadaşların fazlalığı, stres düzeyinin yüksek olması, akran ilişkilerinde zayıflık, arkadaşlarla, öğretmen ve aile ile problemlerli iletişimin bulunması olduğu belirtilmiş ve risk faktörlerinin ortadan kaldırılabilmesi için öğretmen ve ailelerin konuya ilişkin farkındalık düzeylerinin artırılması gerektiği ifade edilmiştir (Wang ve ark., 2015).

Çalışmanın diğere bulgusuna bakıldığında internet bağımlılığı ile mutluluk arasında negatif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Benzer sonuca sahip üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulgusuna göre mutluluk düzeyi arttıkça internet bağımlılığı azalmaktadır (Totan ve ark., 2019). Araştırma bulgularına zıt yönde sonuca sahip olan çalışmaya göre sosyal ağ sitelerinin kullanımının mutluluğu pozitif yordadığı fakat zaman geçtikçe bu durumun tersine döneceği belirtilmiştir (Doğan, 2016). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir başka çalışmanın sonuçlarına göre internet bağımlılığı riski arttıkça bireylerin mutluluk düzeylerinin ve yaşam doyumlarının düşeceği belirtilmiştir (Ergün & Meriç, 2020). Sosyal medyada geçirilen zamanın bireylerin 30 mutluluk aktivitesi içerisinde 29. sırada tercih ettikleri aktivite olduğu ifade edilmiştir (Tandoc Jr ve ark., 2015). İnternet bağımlılığının mutluluk üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmada bağımlılığın mutluluğu negatif yordadığı ortaya konmuştur (Hayes ve ark., 2015). Lise öğrencileri üzerinde yapılan çalışmaya göre internet bağımlılığı ile mutluluk arasında negatif yönlü ve düşük düzeyde ilişki bulunduğu, yanı sıra mutluluğun cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği fakat internet bağımlılığının cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılık göstermediği bulunmuştur. (Akbaş & Gökbulut, 2023). Yaptığımız çalışmada internet bağımlılığı ortalamalarında cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılık olduğu tespit edilmiştir. Psikolojik danışmanlar üzerinde yapılan çalışmaya göre internet kullanım düzeyi ve mutluluğun cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği bulgulanmıştır (Arslan, 2018). Ergenler üzerinde yapılan çalışmada ergenlerin dijital oyun bağımlılığı açısından riskli grupta yer aldıkları, mutluluk düzeylerininse orta olduğu tespit edilmiştir. Dijital oyun bağımlılığı ve mutluluk arasında da negatif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir (Kaya, 2021). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırma sonuçlarına göre sosyal medya bağımlılığı sosyal kaygı ve mutluluğu negatif olarak yordamakta, sosyal medya bağımlılık düzeyi ile mutluluk arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır (Baltacı, 2019). Çeşitli veritabanlarından anahtar sözcükler kullanılarak yapılan çalışmaya göre; interneti en fazla kullanmaya başlayan grubun ergenler olduğu, yetişkinler ve genç yetişkinlere tanımlanan bağımlılık belirtilerinin ergenlerde de görüldüğü, her geçen gün daha fazla ergenin internet bağımlılığı ve patolojik kullanım semptomları gösterdiği, bunun sonucu olarak sosyal ilişkileri kötüleşmekte, akademik başarıları düşmekte ve yaşamlarının tüm alanları negatif etkilenmektedir (Ceyhan, 2008).

Araştırmanın diğer bulgusuna bakıldığında sosyal anksiyete ile mutluluk arasında negatif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmaya göre sosyal kaygı düzeyleri yüksek olan bireylerin diğerlerine göre mutluluk düzeyleri daha düşük olarak görülmüştür (Öztürk & Mutlu, 2010). Yapılan başka bir çalışmada ise sosyal kaygının sosyal onaylanma ile mutluluk arasındaki ilişkide aracılık rolü oynadığı ortaya konmuştur (Karasar & Baytemir, 2018). Lise ikinci sınıfa giden kız öğrenciler arasında yapılan araştırmaya göre sosyal kaygının mutluluğu yordadığı, sosyal anksiyete ve mutluluk arasındaki negatif yönlü ilişkinin .01 düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur (Abedzadeh & Mahdian, 2014). Sosyal anksiyete bozukluğuna sahip bireyler üzerinde yapılan araştırmaya göre sağlıklı kontrol grubu ile karşılaştırıldığında hasta grubun mutluluğu konuşma dilinde tanımlamada daha az doğru yanıtlar verdiği belirlenmiştir (Bodner ve ark., 2012). Sosyal kaygının duygu ifadelerinin tanınmasını nasıl etkilediğini inceleyen bir araştırmaya göre sosyal kaygısı düşük ve yüksek olan bireyler üzgün ve kızgın yüzleri eşit oranda tanıyabilirken sosyal kaygısı yüksek olan bireylerin mutlu yüzleri tanınması sosyal kaygı düzeyi düşük olanlara göre daha uzun sürmüştür (Silvia ve ark., 2006). Hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan çalışma sonuçlarına göre, mutluluğun sosyal anksiyete üzerinde sosyal anksiyetenin de mutluluk üzerinde negatif yönde yordayıcı etkisi olduğu belirtilmiştir. Bireylerin mutluluk düzeylerinin artırılmasının sosyal anksiyeteyi azaltıcı çalışmalara bağlı olduğu ifade edilmiştir (Son & Kim, 2020). Oxford Mutluluk Envanteri ve çeşitli kişilik ölçüm testleri uygulanan kişilerde mutlulukla sosyallik arasında pozitif korelasyon, mutlulukla sosyal kaygı arasında ise negatif korelasyon bulunmuştur (Neto, 2001). Mutluluk ergenlerde de yetişkinlerde de önemli bir etken olup, mutluluk düzeyi yüksek olan bireylerin yaşamdan daha fazla doyum aldığı, negatif duygulardan çok pozitif duygular yaşadığı ifade edilmiştir (Çankaya & Meydan, 2018). Mutluluğun bakış açısı ve yaşam olaylarını değerlendirmesi mutluluğunu etkilerken diğer yandan ergenlerin mutlu olmaları üzerinde ailenin etkisinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Ailede duygusal yakınlığın sağlanması, şeffaf iletişimin olması, aile içi etkileşimde güven ortamının sağlanması ve ergenin kendisini aileden dışlanmış hissetmemesinin mutluluk artırıcı etkiye sahip olduğu dile getirilmiştir (Eryılmaz, 2009).

ÖNERİLER

Yapılan çalışma 6-8. sınıfları kapsamakta olup lisede bulunan ergenleri incelemediği için gelecek çalışmalarda bu grup üzerinde çalışmalar yapılabilir. Ergenlerin internet bağımlılığı konusunda belirlenen risk etmenlerine göre çalışmalar yapılarak sosyal anksiyete düzeylerinin düşmesi ve mutluluk düzeylerinin artması sağlanabilir. Anne baba tutumları, aile içi iletişim, ergenlikte anne baba olmak gibi konularda aile eğitimleri yoluyla ergenlerin mutluluklarını artırıcı önlemler alınabileceği düşünülmektedir. Sosyal anksiyeteyi azaltmak için sanal ortamların süresini azaltıcı ve verimini artırıcı önlemler alınarak, gerçek yaşam alanlarında ergenlerin etkinlikler yapabilmesinin sağlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- A., Krylov. (2023). Internet addiction in teenagers. Symptoms and approaches. *Terapevt*, doi: 10.33920/med-12-2302-07
- aan het Rot, M., Friederici, C., Krause, S. C., & de Jong, P. J. (2022). Interpersonal responses to facial expressions of disgust, anger, and happiness in individuals with varying levels of social anxiety. *PLoS one*, 17(4), e0263990.
- Abedzadeh, M., & Mahdian, H. (2014). Relationship between assertiveness and social anxiety with happiness. *International journal of education and applied sciences*, 6(1), 274-280.
- Akbaş, S. A., & Gökbulut, B. (2023). Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(87), 741-762.
- Alisinanoğlu, F. (2002). Gençlik dönemi özellikleri ve genç anne-baba iletişimi. *Eğitim ve Bilim*, 27(123), 62-63.
- American Psychiatric Association,(APA). (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-V*, Washington, DC: American psychiatric association
- Arslan, H. (2018). Psikolojik danışmanların mutluluk, psikolojik sağlık ve bağımlılık durumları arasındaki ilişkiler. *Sağlık Bilimlerinde Eğitim Dergisi*, 1(1), 17-35.
- Bai, Y. M., Lin, C. C., & Chen, J. Y. (2001). Internet addiction disorder among clients of a virtual clinic. *Psychiatric services*, 52(10), 1397-1397.
- Baltacı, Ö. (2019). The predictive relationships between the social media addiction and social anxiety, loneliness, and happiness. *International Journal of Progressive Education*, 15(4), 73-82.
- Beard, K. W. (2005). Internet addiction: a review of current assessment techniques and potential assessment questions. *CyberPsychology & Behavior*, 8(1), 7-14.
- Black, D. W., Belsare, G., & Schlosser, S. (1999). Clinical features, psychiatric comorbidity, and health-related quality of life in persons reporting compulsive computer use behavior. *Journal of clinical psychiatry*, 60(12), 839-844.
- Blasco-Belled, A., Rogoza, R., Torrelles-Nadal, C., & Alsinet, C. (2020). Emotional intelligence structure and its relationship with life satisfaction and happiness: New findings from the bifactor model. *Journal of Happiness Studies*, 21(6), 2031-2049.

- Bodner, E., Aharoni, R., & Iancu, I. (2012). The effect of training with music on happiness recognition in social anxiety disorder. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 34, 458-466.
- Caplan, S. E. (2006). Relations among loneliness, social anxiety, and problematic Internet use. *CyberPsychology & behavior*, 10(2), 234-242.
- Ceyhan, E. (2008). Ergen ruh açısından bir risk faktörü: İnternet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15 (2), 109-116.
- Çakar, S., & Eren, G. (2023). Internet Addiction in Constipated Adolescents. *The Turkish Journal of Gastroenterology*, 34(3), 287.
- Çankaya, Z. C., & Meydan, B. (2018). Ergenlik döneminde mutluluk ve umut. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 207-222.
- Çınar Özbay, S., Kanbay, Y., Firat, M., & Özbay, Ö. (2022). The mediating effect of social anxiety on the relationship between internet addiction and aggression in teenagers. *Psychological reports*, 00332941221133006.
- Dalbudak, E., Evren, C., Aldemir, S., & Evren, B. (2014). The severity of Internet addiction risk and its relationship with the severity of borderline personality features, childhood traumas, dissociative experiences, depression and anxiety symptoms among Turkish university students. *Psychiatry research*, 219(3), 577-582.
- Demir, T., Eralp-Demir, D., Türksoy, N., Özmen, E., & Uysal, Ö. (2000). Çocuklar için sosyal anksiyete ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği. *Düşünen Adam*, 13(1), 42-48.
- Cole, S. H., & Hooley, J. M. (2013). Clinical and personality correlates of MMO gaming: Anxiety and absorption in problematic internet use. *Social science computer review*, 31(4), 424-436.
- Davis, R. A., Flett, G. L., & Besser, A. (2002). Validation of a new scale for measuring problematic Internet use: Implications for pre-employment screening. *Cyberpsychology & behavior*, 5(4), 331-345.
- Demir, Y., & Kutlu, M. (2016). Üniversite öğrencilerinde sosyal etkileşim kaygısı ile mutluluk arasındaki ilişki: yalnızlığın aracı rolü. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 195-210.
- Doğan, U. (2016). Lise öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanımının mutluluk, psikolojik iyi-oluş ve yaşam doyumlarına etkisi: Facebook ve Twitter Örneği. *Eğitim ve Bilim*, 41(183), 217-231.

- Douglas, A. C., Mills, J. E., Niang, M., Stepchenkova, S., Byun, S., Ruffini, C., ... & Blanton, M. (2008). Internet addiction: Meta-synthesis of qualitative research for the decade 1996–2006. *Computers in human behavior*, 24(6), 3027-3044.
- Ergün, G., & Meriç, M. (2020). Üniversite öğrencilerinin internet kullanımı ile mutluluk ve yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 23(2), 233-240.
- Eryılmaz, A. (2009). Ergen öznel iyi oluş ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 975-989.
- Evli, M., & Şimşek, N. (2022). The effect of COVID-19 uncertainty on internet addiction, happiness and life satisfaction in adolescents. *Archives of Psychiatric Nursing*, 41, 20-26.
- Geetha, A. (2023). Internet addiction and psychopathology among adolescents. *International Journal of Applied Research*, 9(2): 01-05. doi: 10.22271/allresearch.2023.v9.i2a.10548
- Goldman, A. H. (2017). Happiness is an emotion. *The Journal of Ethics*, 21, 1-16.
- Harman, J. P., Hansen, C. E., Cochran, M. E., & Lindsey, C. R. (2005). Liar, liar: Internet faking but not frequency of use affects social skills, self-esteem, social anxiety, and aggression. *CyberPsychology & Behavior*, 8(1), 1-6.
- Hayes, M., van Stolk-Cooke, K., & Muench, F. (2015). Understanding Facebook use and the psychological affects of use across generations. *Computers in Human Behavior*, 49, 507-511. doi:10.1016/j.chb.2015.03.040
- Huan, V. S., Ang, R. P., & Chye, S. (2014). Loneliness and shyness in adolescent problematic internet users: the role of social anxiety. In *Child & Youth Care Forum* (Vol. 43, pp. 539-551). Springer US.
- Karaca, S., Gök, C., Kalay, E., Başbuğ, M., Hekim, M., Onan, N., & Barlas, G. Ü. (2016). Ortaokul öğrencilerinde bilgisayar oyun bağımlılığı ve sosyal anksiyetenin incelenmesi. *Clinical and Experimental Health Sciences*, 6(1), 14-19.
- Karasar, B., & Baytemir, K. (2018). Need for Social Approval and Happiness in College Students: The Mediation Role of Social Anxiety. *Universal Journal of Educational Research*, 6(5), 919-927.
- Kashdan, T. B., & Collins, R. L. (2010). Social anxiety and the experience of positive emotion and anger in everyday life: An ecological momentary assessment approach. *Anxiety, Stress, & Coping*, 23(3), 259-272.

- Kaya, A. (2021). Adölesanlarda dijital oyun bağımlılığının mutluluk ve yaşamın anlamına etkisi. *Bağımlılık Dergisi*, 22(3), 297-304.
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Chen, C. S., Yeh, Y. C., & Yen, C. F. (2009). Predictive values of psychiatric symptoms for internet addiction in adolescents: a 2-year prospective study. *Archives of pediatrics & adolescent medicine*, 163(10), 937-943.
- Koç, M. (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 231-238.
- Kutlu, M., Savcı, M., Demir, Y., & Aysan, F. (2016). Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formunun Türkçe uyarlaması: Üniversite öğrencileri ve ergenlerde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 69-76.
- Küçükakal, M., & Sahranç, Ü. (2022). Examining the Relationships among Internet Addiction Procrastination Social Support and Anxiety Sensitivity. *Education Quarterly Reviews*, 5(1), 320-334.
- La Greca, A. M., Dandes, S. K., Wick, P., Shaw, K., & Stone, W. L. (1988). Development of the Social Anxiety Scale for Children: Reliability and concurrent validity. *Journal of Clinical Child Psychology*, 17(1), 84-91.
- Leichsenring, F., & Leweke, F. (2017). Social anxiety disorder. *New England Journal of Medicine*, 376(23), 2255-2264.
- Lyvers, M., Salviani, A., Costan, S., & Thorberg, F. A. (2022). Alexithymia, narcissism and social anxiety in relation to social media and internet addiction symptoms. *International Journal of Psychology*, 57(5), 606-612.
- Mishar, S. K., Pandey, S., & Kunwar, B. (2022). The Association Between Internet Addiction and Social Anxiety Among Adolescents: A cross sectional study from Dharan. *Journal of Psychiatrists' Association of Nepal*, 11(1), 20-23.
- Moghanizadeh, Z., Farnam, A., Talebi, Z., & Asvadi, M. (2018). The mediating relationship between internet addiction with happiness and personality traits in students. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 20(3), 193-200.
- Morahan-Martin, J., & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Computers in human behavior*, 16(1), 13-29.
- Neto, F. (2001). Personality predictors of happiness. *Psychological Reports*, 88(3), 817-824.

- Nwufo, J. I., Ike, O. O., Nwoke, M. B., Eze, J., Chukwuorji, J. C., & Chineye Kanu, G. (2023). Social anxiety and internet addiction among adolescent students in a sub-Saharan African country: does family functioning make a difference?. *South African Journal of Psychology*, 53(2), 275-285.
- Öztürk, A., & Mutlu, T. (2010). The relationship between attachment style, subjective well-being, happiness and social anxiety among university students'. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 1772-1776.
- Parlaz, E. A., Tekgül, N., Karademirci, E., & Öngel, K. (2012). Ergenlik dönemi: fiziksel büyüme, psikolojik ve sosyal gelişim süreci. *Turkish Family Physician*, 3(2), 10-16.
- Pejović-Milovančević, M., Popović-Deušić, S., Draganić-Gajić, S., & Lečić-Toševski, D. (2009). Internet addiction: A case report. *Srpski arhiv za celokupno lekarstvo*, 137(1-2), 86-90.
- Pezoa-Jares, R. E., Espinoza-Luna, I. L., & Vasquez-Medina, J. A. (2012). Internet addiction: A review. *J. Addict. Res. Ther. S*, 6(2).
- Rastegarian, A., Bazrafshan, A., & Keshavarz, P. (2022). Happiness and Internet Addiction among High School Girls in Iran: A Single-Center Experience. *Iranian Journal of Psychiatry*, 17(4), 388-394.
- Rastgar, S., Abdollahi, M. H., & Shahgholian, M. (2015). Internet addiction, social intimacy and happiness in college students.
- Rose, G. M., & Tadi, P. (2022). Social anxiety disorder. In *StatPearls [Internet]*. StatPearls Publishing.
- Salicetia, F. (2015). Internet addiction disorder (IAD). *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 191, 1372-1376.
- Sapmaz, F., & Totan, T. (2018). Modelling the Happiness Classification of Addicted, Addiction Risk, Threshold and Non-Addicted Groups on Internet Usage. *Malaysian Online Journal of Educational Technology*, 6(1), 45-55.
- Silvia, P. J., Allan, W. D., Beauchamp, D. L., Maschauer, E. L., & Workman, J. O. (2006). Biased recognition of happy facial expressions in social anxiety. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25(6), 585-602.
- Son, M. R., & Kim, S. H. (2020). The effects of depression and social anxiety on happiness of nursing students. *Journal of Digital Convergence*, 18(7), 247-253.
- Sundriyal, R., & Kumar, R. (2014). Happiness and wellbeing. *The International Journal of Indian Psychology*, 1(4).

Tandoc Jr, E. C., Ferrucci, P., & Duffy, M. (2015). Facebook use, envy, and depression among college students: Is facebooking depressing? *Computers in Human Behavior*, 43, 139-146. doi:10.1016/j.chb.2014.10.053

Taş, İ., & Güneş, Z. (2019). 8-12 yaş arası çocuklarda bilgisayar oyun bağımlılığı, aleksitimi, sosyal anksiyete, yaş ve cinsiyetin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 22(1), 83-92.

Telef, B. B. (2014). School Children's Happiness Inventory: The Validity and Reliability Study. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6(1), 130-143.

Tonioni, F. (2013). To define internet addiction. *Rivista di Psichiatria*, 48(2), 97-100.

Totan, T., Ercan, B., & Öztürk, E. (2019). Mutluluk ve benlik saygısının yalnızlıkla internet bağımlılığına etkilerinin incelenmesi. *Edu 7: Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(10), 20-35.

Tuncer, N. (2017). Bir grup üniversite öğrencisinde belirlenen sosyal anksiyete düzeylerine göre bilinçli farkındalık ve yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi (Master's thesis, Işık Üniversitesi).

Unver, H., Kurt, N., & Sahin, F. B. (2022). Happiness and social appearance anxiety in overweight young girls. *European Review for Medical & Pharmacological Sciences*, 26(18).

Urbán, D. J., La Greca, A. M., García-Fernández, J. M., & Ingles, C. J. (2023). A bibliometric analysis on adolescent social anxiety and psychoeducational variables in Web of Science 2002–2021. *The Journal of general psychology*, 1-20.

Veenhoven, R. (2011). Happiness: Also known as “life satisfaction” and “subjective well-being”. In *Handbook of social indicators and quality of life research* (pp. 63-77). Dordrecht: Springer Netherlands.

Wang, C. W., Ho, R. T., Chan, C. L., & Tse, S. (2015). Exploring personality characteristics of Chinese adolescents with internet-related addictive behaviors: Trait differences for gaming addiction and social networking addiction. *Addictive behaviors*, 42, 32-35.

We Are Social (WAS), (2023). <https://wearesocial.com/uk/blog/2023/04/the-global-state-of-digital-in-april-2023/> Erişim Tarihi: 14.09.2023.

Yuan, J., Zhang, Q., & Cui, L. (2021). Social anxiety is related to impaired ability to filter out irrelevant information but not reduced storage capacity. *Biological Psychology*, 160, 108049.

Zahratussyafiyah, Z. (2021). *Gambaran social anxiety pada fujoshi* (Doctoral dissertation, Universitas Islam Negeri Maulana Malik Ibrahim).

Zhao, M., Huang, Y., Wang, J., Feng, J., & Zhou, B. (2023). Internet addiction and depression among Chinese adolescents: anxiety as a mediator and social support as a moderator. *Psychology, Health & Medicine*, 1-14.